

باوجود خطرات، هنوز به تداوی سنتی اعتماد وجود دارد

Author: Ahmad Shah

روستائیان معمولاً برای تداوی به طب سنتی روی می آورند. برخی ها صحت یاب می شوند ولی عده ای تمام عمر از آسیب این گونه تداوی رنج می برند

گزارشی از احمد شاه

زمانی که حاجی جرنیل 60 ساله تصمیم گرفت که برای تداوی بیماری دیرینه اش به روش های سنتی روی آورد، وضع اش بدتر شد. تداوی های طبی معمول موثر تمام نشده بود، ازین رو یک دوست مسن اش به او مشوره داده بود که خود را در پوست تازه گاو ذبح شده ببوشاند. او می گوید وقتی در داخل پوست قرار گرفت، نزدیک بود جانش را از دست بدهد و آنگاه فوراً به یک داکتر ماهر مراجعه کرده بود.

جرنیل باشنده ولسوالی مندوزی ولایت جنوبی خوست گفت: "وقتی همراه به داکتر بردند، او حاضر به تداوی ام نمی شد. او می گفت من جور نمی شوم. بسیار قهر بود، ولی زمانی که اقاریم عذر و زاری کردند، برایم دوا داد."

داکتر جلال فیض، داکتر متخصص جلدی که اکنون جرنیل تحت تداوی اش هست، گفت "تداوی" پوست حیوان خیلی خطرناک بوده است.

"در واقع او دست به خودکشی زده بود، و خوب شد که زود نزد من آوردند. روی بدنش دانه ها ایجاد شده بود که زمینه عفونت را مهیا می ساخت و عفونت داخل خون می شد. تداوی اش وقت زیاد خواهد گرفت."

داکتر فیض گفت که او مریضان زیادی را دیده است که بخاطر استفاده از تداوی های سنتی مشکلات زیادی را متحمل شده اند.

باوجود میسر بودن برخی امکانات طبی مدرن در افغانستان، در ولسوالی های دور افتاده و مناطقی که روستائیان به مراکز صحت دسترسی ندارند، تداوی سنتی هنوز رایج است.

اما این روش ها نه تنها کمکی به صحت نمی کند، بلکه در بسیاری موارد وضعیت مریض را بدتر می سازد و ممکن است حتی منجر به مرگ شود.

در قریه های دورافتاده دلاک ها هنوز کارهایی چون ختنه و کشیدن دندان را انجام می دهند و مردم برای تداوی شکستگی و بیجاشدگی استخوان شان نزد شکسته بند می روند.

یکی از تداوی های معمول پوشیدن پوست گاو، گوسفند یا بز یا تازه جلال شده می باشد. مردم به این باورند که برخی مریضی های دوران کودکی با پیچاندن مریض در شکمبه ی گوسفند، بز یا گوساله تداوی می شود. آنان به این باورند که به این طریق "خون بد" از بدن طفل دور می شود.

تداوی های دیگر نیز معمول است، از جمله نوشیدن خون خرگوش برای رفع نفس تنگی، گرفتن تعویذ و خوردن گیاه.

تداوی کنندگان سنتی زنان و مردان مسن اند.

الف جانہ زن کهنسال، تداوی کننده ای در قریه موتون می گوید که او بارها کودکان مریض را با پیچاندن در شکمبه پاک شده بز جلال شده تداوی کرده است. او که قادر به توضیح فواید این کار نبود، تاکید داشت که این نوع تداوی مفید است.

او گفت: "در گذشته داکتر و دوا زیاد نبود. ما این کار را می کردیم و خداوند شفا می داد. در این روزها، عقیده مردم خراب شده و به بسیاری چیزها دیگر باور ندارند."

الف جانہ از تداوی های دیگر نیز یاد کرد، از جمله تداوی اسهال کودک. زرده تخم مرغ با تخم یک نوع گیاه خاص مخلوط شده و روی یک تکه نرم پخش می گردد و روی نرمی فرق سر کودک گذاشته می شود.

کودکانی که به اسهال گرفتار می شوند، به گفته این خانم با مالیدن مخلوط گرم نمک سرخ شده در روغن خوراکی روی سینه شان، صحت یاب می شوند.

او افزود: "مردم کودکانی را پیش من می آورند که بارها پیش داکتر برده شده ولی جور نشده اند."

داکتر بادشاه زار ابدالی، استاد پوهنچی طب در پوهنتون شیخ زاهد ولایت خوست گفت که اینگونه تداوی های سنتی کاملاً نادرست بوده و هیچ بنیاد علمی ندارد. طبق گفته های وی، صدها نفر در نتیجه اینگونه تداوی ها در سراسر افغانستان هرسال جان شان را از دست می دهند.

او گفت: "اکثر مریضان در مرحله اول توسط این گروه باصطلاح داکتران و تجربه کاران روستایی تداوی می شوند. آنان مریضان را غلط تداوی می کنند تاوقتی که وضعیت از دست شان خارج می شود. آنوقت مریض را به شفاخانه می آورند، ولی مریض در آن زمان بین مرگ و زندگی قرار دارد. اکثر مریضان در چنین شرایط می میرند. برای مثال، هر سال ما تعداد زیادی از افرادی را که توسط مار گزیده شده اند از دست می دهیم، چون اول پیش کسانی برده می شوند که ادعا دارند با دم و دعا تداوی می کنند. آنان وقت مریض را ضایع می کنند و در نهایت مریض در همانجا یا در راه شفاخانه جان می دهد."

شکستگی یا بیجاشدگی استخوان توسط شکسته بندانی تداوی میگردد که مهارت شان را از پدران شان نسل در نسل آموخته اند. اما،

آنان معمولاً دانش علمی از آناتومی بدن انسان ندارند.

خیالی خان، شکسته بند در منطقه کوندی مرکز خوست در خانه اش معاینه خانه ای دارد.

او با اعتماد و غرور گفت: "مردم حتی از پاکستان پیش من می آیند. من تداوی می کنم و خداوند شفایشان می دهد. این کار به قدرت دست هم ارتباط دارد. بعضی شکسته بندان دست بدشگون دارند. آنها نه تنها مریضان را تداوی نمی کنند بلکه به آنان آسیب می رسانند. ولی دست های من خیلی خوب است."

او گفت که میداند چگونه استخوان های شکسته و بیجا شده را کش و جابجا کند، و تاکید داشت که نسبت به داکتران تحصیل کرده کارش بهتر است.

او گفت: "وقتی شما با پای و دست شکسته پیش داکتر به شفاخانه می روید، آنان فوراً قطع اش می کنند، ولی ما تداوی می کنیم. مردم به علمی که آسیب می رساند چه کار دارند؟"

داکتر ابدالی گفت که گاهی برای اصلاح آسیب های وارده توسط شکسته بندها باید تدابیر بسیار شدید نیاز است. هر هفته دو یا سه نفر به کلینیک او می آیند که استخوان شکسته یا بیجا شده شان نادرست تداوی شده است.

او با یاد آوری یک خاطره گفت: "یک ماه قبل طفلی را از ولسوالی خاخی میدان نزد من آوردند. شکسته بند قریه با استفاده از توتیه های چوب بازویش را بسته کرده بود. استخوان بازویش غلط جوشیده بود. به نظر می رسید که دستش از کار افتاده است. ما بازوی طفلک را دوباره شکستاده و تداوی کردیم."

در یک مورد دیگر او گفت: "پسری را آوردند که پایش را شکسته بند آنقدر محکم بسته کرده بود که جریان خون در پایش بند آمده بود. هیچ راه حلی به غیر از قطع پایش نبود، و ما همین کار را کردیم."

هرچند تداوی های یونانی در سراسر جهان مروج است، و این بخشی از تداوی پذیرفته شده مریضی در افغانستان می باشد، اما در اینجا این سیستم قانون مند نشده و هیچ مرکز آکادمیک برای تحقیق در زمینه موجود نیست. فعالین این بخش بیشتر بر اساس دانشی که از یک نسل به نسل دیگر بصورت تجربی انتقال یافته، این کار را انجام می دهند و معمولاً بی سواد اند.

مولوی محمد ابراهیم، یک داکتر سنتی در خوست گفت که او همه ی امراض را بدون عملیات تداوی می کند.

او که مصروف ملاقات با مریضان اش بود، گفت: "من بعنوان شاگرد یک داکتر سنتی مشهور در پیشاور کار کرده ام و از او یاد گرفتم."

او افزود که مریضان از تداوی اش راضی اند.

اما، همه از تجربه او در طب سنتی راضی نبودند. دین ویر شاه، باشنده مرکز خوست که از روماتیزم رنج می برد گفت که کسی برایش مشوره داده بود تا تداوی سنتی را بیازماید.

او گفت: "من دواي سنتی که داکتر داده بود، استفاده کردم، اما وقتی برای دومین بار آن دوا را خوردم، بیهوش شدم. نمی دانم چه اتفاق افتاد، ولی وقتی به حال آمدم در شفاخانه بودم. آنها معده ام را شسته بودند. نمی دانم چرا حکومت فعالیت این اشخاص را متوقف نمی سازد. چرا به آنان اجازه می دهد که مردم را تداوی کنند؟"

داکتر هدایت الله حمیدی سرپرست ریاست صحت عامه خوست گفت که ریاست او کمپاین های آگاهی عامه متعددی را در مورد دوا و داکتران سنتی انجام داده است.

او گفت که "ما داکتران و دوا فروشان خودسر زیادی را دستگیر کرده ایم ولی هنوز در خوست تخطی های جدی ادامه دارد."

احمدشاه گزارشگریست در خوست که از سوی آی دلیو پی آر تربیت شده است.

Location: Pakistan

افغانستان

Topic: Health

Source URL: <https://iwpr.net/da/global-voices/%D8%A8%D8%A7%D9%88%D8%AC%D9%88%D8%AF-%D8%AE%D8%B7%D8%B1%D8%A7%D8%AA%D8%8C-%D9%87%D9%86%D9%88%D8%B2-%D8%A8%D9%87-%D8%AA%D8%AF%D8%A7%D9%88%DB%8C-%D8%B3%D9%86%D8%AA%DB%8C-%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%AF-%D9%88%D8%AC%D9%88%D8%AF-%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D8%AF>